

FERRAN SÁEZ MATEU

La saviesa política

En temps de perplexitats diverses resulta preferible rellegir coses antigues i acreditades, més que no pas arriscar-se a perdre el temps amb temptatives intel·lectuals de penúltima hora. Si parlem de política, aquest humil consell encara sembla més oportú i tot. En tot cas, la saviesa dels antics té cada cop menys adeptes. Als polítics els agrada més llegir taules estadístiques, resums de premsa i prospeccions demoscòpiques que no pas escoltar la veu dels clàssics. Potser per això els discursos parlamentaris són cada cop més grisos i previsibles. En sentit contrari, no és casual que el darrer gran orador de la política catalana, Josep-Lluís Carod-Rovira, sigui també un lector voraç i un magnífic articulista. La saviesa política no és una simple qüestió de seducció retòrica, una manera d'iniciar solemnement un discurs amb una citació elegant: és també un llegat d'experiències viscudes, sovint en circumstàncies extremes i per part de personatges excepcionals. Convé aprofitar-les. L'obra de Francesco Guicciardini (1483-1540) és, en aquest sentit, una de les més recomanables. Tot i que la glòria pòstuma fou per a Maquiavel, Guicciardini representa millor que aquest la mirada desencisada i alhora apassionada cap a la política. És una mirada sobrenentament moderna, adreçada a aspectes de la vida pública que no han perdut vigència. A diferència de l'estil de Maquiavel, basat en un rigor argumentatiu que sovint el fa semblar distant, Guicciardini té un to més humà i sembla buscar la complicitat del lector.

La casualitat –la Fortuna, haguessin escrit els savis del Renaixement– em va portar a rellegir els *Ricordi* de Guicciardini en plena crisi del Prestige. Si algun responsable de comunicació del PP hagués fet el mateix, ara el seu partit potser no es trobaria en una situació tan delicada. A l'epígraf 42 d'aquest llibre, Guicciardini afirma: “No et preocupis tant per la popularitat com per la repu-

tació, perquè junt amb ella també s'acaba perdent la simpatia de la gent, i després arriba el menyspreu. En canvi, qui manté la reputació manté amics, popularitat i simpatia”. Aclaparats per la fluctuació de les enquestes, ebris de màrqueting, atrafegats per sortir a totes les fotos del món, els polítics han oblidat que les nocions de popularitat i de reputació no són equivalents. Els consellers de prínceps del Renaixement coneixien bé aquest secret; els grans polítics del segle XX, que només són quatre o cinc, també. En alguns mo-

“L'estat vol ser seductor fins i tot a l'hora de relatar una catàstrofe. De vegades això funciona, i d'altres, com en el cas del Prestige, no”

ments concrets, la popularitat de personatges com De Gaulle o Churchill va tocar el terra; la seva reputació, en canvi, es va mantenir intacta. Tal com ho ha certificat la crisi del Prestige, els dirigents del PP –i, en general, la classe política actual– són aliens a aquesta distinció. L'únic referent a tenir en compte és el de la popularitat, i aquesta s'acostuma a obtenir a còpia de seduir l'audiència –no dic pas “ciutadania”– amb versions autocomplaents dels fets. L'estat vol ser seductor fins i tot a l'hora de relatar una catàstrofe. De vegades això funciona, i d'altres, com en el cas del Prestige, no. Si Mariano Rajoy, assabentat com estava de la magnitud del

vessament de fuel, hagués exposat els fets amb tota la seva cruesa, la popularitat del Govern hauria experimentat, sens dubte, una forta davallada. La seva reputació política, en canvi, no hagués variat gens, o fins i tot podria haver augmentat; només cal que pensem en l'enorme rendiment que Schröder va saber obtenir de les inundacions que van afectar Alemanya l'estiu passat.

Sembla que només amb la saviesa política dels antics, però, no n'hi ha prou per a millorar certes coses. Nascut a final del segle XV, Francesco Guicciardini no podia preveure la total dislocació d'espai/temps que han promogut les noves tecnologies de la informació i de la comunicació. Guicciardini és aliè al paradigma de la visibilitat (els únics problemes són els problemes visibles, és a dir, configurats com un producte de consum pels mitjans de comunicació). En aquest nou escenari sembla més indicat optar pel frenesí mediàtic que no pas per una saviesa reposada; pel treball del gabinet de comunicació més que no pas per l'eloqüència i l'erudició personals; per les normes expeditives d'un assessor d'imatge més que no pas per l'agudesia d'un aforisme de fa cinc segles. No ho negarem pas: la saviesa política s'adiu poc al vertigen del nostre món. Tot i així, no estaria malament recuperar dos elements d'aquell llegat: la subtileza i la capacitat d'anar una mica més enllà de l'actualitat. Llegeixo diàriament anàlisis polítiques que, malgrat la seva vistositat, caduquen al cap d'unes hores. “Tot el que s'ha esdevingut en el passat i s'esdevé en el present, s'esdevindrà també en el futur. El que canvia només són els noms i les aparències de les coses, fins el punt que si no s'hi para esment, no se les reconeix”, diu Guicciardini a l'epígraf 76 dels *Ricordi*. És la clau de la saviesa política.

Director de l'Institut d'Estudis
Polítics Blanquerna (URL)